

Pelastustoimen lisävaatimukset

Työterveyshuollon palvelukuvaus

1 Pelastustoimen lisävaatimukset työterveyshuollon palveluille

Tämä liite täydentää hankinnan kohteen kuvausta silta osin kuin pelastustoimen henkilöstöllä on lisävaatimuksia mainittujen työroolien vuoksi työterveyshuollon palveluille ja sita tukeville palveluille.

Osa kuvatuista palveluista ovat vähimmäisvaatimuksia, ja osa tarjoajalle vapaaehtoisia lisäpalveluita. Lisäpalveluiden hinnat kysytään hintalomakkeella x, mutta hinnat eivät vaikuta vertailuhintaan. Asiakas voi halutessaan tilata sopimuskaudella lisäpalveluita Palveluntuottajalta.

Pelastustoimen vaatimukset työterveyshuollon palveluille perustuvat Työterveyslaitoksen laatimaan Pelastushenkilöstön työterveysseuranta: yhteistyö ja käytännöt –oppaaseen. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140128/TTL_978-952-261-862-7.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Työterveyshuollon palveluissa lisävaatimuksia kohdistetaan pelastuslaitoksen toiminnassa erityisesti seuraaville työrooleille:

- Savusukeltajat – Hyvinvointialueella n. xxx henkilöä.
- Vesisukeltajat – Hyvinvointialueella n. xx henkilöä.
- Venemiehet/laivavaki – Hyvinvointialueella n. xx henkilöä.

2 Palvelut ja palveluita koskevat vaatimukset

2.1 Yleistä

Sisäministerion ohje pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä (Sisäministeriön julkaisu 5/2016) määrittää, että pelastustoimintaan osallistuvan terveydentilan tulee olla työn vaatimuksiin nähden riittävä ja että hänen tulee pystyä suoriutumaan tehtävistään vaarantamatta omaa tai muiden terveydentilaa tai turvallisuutta. Terveydentilan arvioinnista vastaa aina lääkäri.

Kun lääkäri arvioi henkilön soveltuvuutta (terveydentilan ja toimintakyvyn riittävyyttä) pelastustoimen tehtävissä toimimiseen, hänen tulee tuntea mahdollisimman hyvin henkilön työtehtävät, työolosuhteet ja näihin liittyvät erityisvaatimukset sekä yleisesti pelastustoimen työn ominaispiirteet ja toimintaa ohjaavat määräykset ja ohjeet. Pelastustoimen työtehtävät ovat vaativuudeltaan eritasoisia, ja henkilöiden edellytykset toimia työtehtävissä vaihtelevat.

2.2 Terveystarkastukset / Työhöntulotarkastukset

Pelastustoimen henkilöstöstä lakisääteisten määräaikaistarkastusten piirissä ovat kenttätyötä tekevä pelastushenkilöstö sekä ensihoitohenkilöstö, kuten palomiehet, ylipalomiehet, paloiesimiehet, päivystävät palomestarit ja -päälliköt, ensihoitajat sekä ensihoidon kenttäjohtajat. Pelastus- ja ensihoitohenkilöstö työskentelevät kaikissa työolosuhteissa

kaikkina vuorokauden aikoina altistuen esimerkiksi lämpötilan vaihteluille, haastaville työasennoille, kemiallisille ja biologisille altisteille sekä väkivallan uhalle. Ajoittain työtehtävät voivat olla myös psyykkisesti hyvin kuormittavia.

• **Huomioitavaa savusukeltavan henkilöstön terveystarkastuksista**

o Noudatetaan Työterveyslaitoksen laatimaan Pelastushenkilöstön työterveysseuranta: yhteistyö ja käytännöt –oppaaseen.

- https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140128/TTL_978-952-261-862-7.pdf?sequence=5&isAllowed=y
 - Pelastustoimen vaativiin tehtäviin ja savusukellusta edellyttäviin
 - perustehtäviin osallistuvan pelastushenkilöstön (terveysvaatimus- ja altistelahtoisien) työterveysseurannan sisältö kuvattu sivulla
 - 93 taulukossa 6.3.2.A.

o Työterveyshuollon määräaikaistarkastuksia suositellaan tehtäväksi alle 40-vuotiaille 1–3 vuoden välein, 40–50-vuotiaille 1–2 vuoden välein ja yli 50-vuotiaille vuosittain.

o Savusukeltavan (ja vesisukeltavan) pelastushenkilöstön määräaikaistarkastukseen voi kuulua erikseen määritellyin aikavälein myös:

- Rasva- ja sokeritasapainoa ja alkoholin käyttöä kuvaavat verikokeet
- Huumeseula
- Leposydänfilmi
- Spirometria ja bronkodilataatiokoe
- Kliininen rasiuskoe spiroergometriatestina polkupyörärasituksena
- Kuulontutkimus audiometrillä

o Soveltuvuuden palauttamiseen vaadittavat tutkimukset

- Savusukelluskelpoisuuden palauttaminen sairastetun koronaviruksen jälkeen vaatii työterveyshuollon arvion ennen pelastustehtäviin palaamista. Arviossa noudatetaan Työterveyslaitoksen ohjeistusta.

• **Huomioitavaa vesisukeltajien terveystarkastuksista**

o Noudatetaan Työterveyslaitoksen laatimaan Pelastushenkilöstön työterveysseuranta:

- yhteistyö ja käytännöt –oppaaseen. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140128/TTL_978-952-261-862-7.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Luku 6.5 Vesisukeltajan työterveys, s. 135–145

o Työterveyshuollon määräaikaistarkastuksia suositellaan tehtäväksi alle 40-vuotiaille 1–3 vuoden välein, 40–50-vuotiaille 1–2 vuoden välein ja yli 50-vuotiaille vuosittain.

o Työterveystarkastus toimii kaikkien ammattinsa puolesta sukeltavien terveydenhuollon perustana. Tarkastuksen tavoitteena on selvittää, onko henkilö terveydeltään sopiva ammattisukeltajan tehtävään ja kykeneekö hän terveytensä puolesta suoriutumaan tehtävästään vaarantamatta omaa tai muiden turvallisuutta.

o Vesisukeltajilla ennen koulutukseen hakeutumista tehtävän alkutarkastuksen suorittavan lääkärin tulee sukellus- ja ylipainelääketieteen erityispätevyys.

o Tarvittaessa välitarkastus pitkän sairauspoissaolon, uuden diagnosoidun sairauden ja merkittävien toimenpiteiden jälkeen (esim. leikkaukset, rytmihäiriöiden käännöt, pallolaajennukset jne.) sekä aina sukellusonnettomuuden tai sukeltajantaudin jälkeen.

o **Vesisukeltajan lääkärintarkastuksen sisältö (myös alkutarkastus):**

- yleisellä tasolla korvan, nenän ja kurkun seudun, sydämen ja keuhkojen tarkastaminen
 - korvakäytävien avoimuus, tärykalvojen tila ja valikorvan paineen tasaamisen onnistuminen (Valsalvan koe ja samanaikaisen tärykalvon liikkeen varmistaminen otoskopiassa)

- sydämen ja keuhkojen auskultaatio
 - sydänfilmi, verenpaineen mittausta sekä hengentietä koskeva tutkimus (esim. hengentietä minuutin ajan keuhkot täytenä)
 - neurologisen tilan selvittäminen sisältäen tasapainoa ja refleksejä kuvaavat löydökset
 - Vesisuojelijan lääkärintarkastukseen voi tarvittaessa kuulua myös esimerkiksi (eivät sisälly kiinteähintaiseen tarkastukseen):
 - keuhkojen röntgenkuvaus, sydämen ultraäänitutkimus, isojen nivelten magneettikuvaus
 - painekammio testi uran alkuvaiheessa sekä ajoittain, esim. 10 vuoden välein (lisäpalvelu)
- o Soveltavuuden palauttamiseen vaadittavat tutkimukset
- Vesisuojelukelpoisuuden palauttaminen sairastetun koronaviruksen jälkeen vaatii työterveyshuollon arvioon ennen pelastustehtäviin palaamista. Arviossa noudatetaan Työterveyslaitoksen ohjeistusta.
- **Huomioitavaa venemiesten/laivaväen terveystarkastuksista**
- Perustuu Sosiaali- ja terveysministeriön Laivaväen laakarintarkastusohjeet – oppaaseen [Sosiaali- ja terveysministeriön opas. Laivaväen lääkärintarkastusohjeet \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.valtioneuvosto.fi/tyo/tyo-terveys/tyo-terveysministerion-opas-laivavaen-lakarintarkastusohjeet)
 - Aluksella erikseen nimettynä työskentelevän työntekijän on oltava terveydentilaltaan laivatyöhön soveltuvia. Työnantajan tai tämän sijaisen on huolehdittava siitä, että toimeen ei oteta sellaista työntekijää, joka ei täytä tätä edellytystä. Terveystilasta soveltavuus todetaan alku- tai uusintatarkastuksessa.
 - Lääkärintarkastuksen suorittaminen edellyttää lääkäriltä hyvää merenkulun työn ja työolosuhteiden tuntemusta ja jatkuvaa perehtymistä alaan. Tarkastuksen suorittajilla on oltava myös laajaalaista fyysiseen ja psyykkiseen terveydentilaan kohdistuvaa lääketieteellistä tarkastelukykyä.
 - Tarkastuksia suorittavan laakarin tulee olla merimieslaakari.
 - Laivaväen terveystarkastus on voimassa enintään 2 vuotta.

Merimieslääkärin tarkastuksen sisältö:

- Näön tutkimus
 - Kaukonäön tarkkuudentutkiminen
 - Näkökentät
 - Väri näön testaus Ishiharalla tauluilla vähintään 6 vuoden välein
- Kuulon tutkimus:
 - Äänesaatiometriatutkimus vähintään 6 vuoden välein
- Tarvittaessa puhekuulotutkimus
- Terveystilasta riskien arviointi
 - Sairauksien ja lääkitysten huomiointi
- Soveltavuuden arviointi
 - Tutkittava kykenee keskiraskaaseen ruumiilliseen työhön
- Tutkittava on psyykkisesti tasapainoinen

2.3 Työterveystoimintaa tukevat lisäpalvelut (KL 0 tai työterveyshuoltoon liittyen)

- Kuntotestaus (lisäpalvelu)
 - o Lakisääteiset kuntotestit (FireFit) pelastushenkilöstölle. Kuvattu tarkemmin (kappale 7): https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140128/TTL_978-952-261-862-7.pdf?sequence=5&isAllowed=y
 - o Työterveyslaitoksen suosittelemat fyysisen toimintakyvyn arvioinnit (FirstFit) ensihoitohenkilöstölle. Kuvattu tarkemmin: [FirstFit : Ensihoitajien fyysisen toiminta- ja työkyvyn arviointi ja edistäminen työuran kaikissa vaiheissa \(julkari.fi\)](#)

3 Palvelun saatavuus ja saavutettavuus

3.1 Työhöntulotarkastukset

Työssä, jossa on erityinen sairastumisen vaara, tulee tehdä alkutarkastus jo ennen kuin työsuhde tai altistuminen alkaa tai viimeistään kuukauden kuluessa työn aloittamisesta. Alkutarkastuksen tavoite on selvittää, onko työntekijällä sellaista sairautta, erityistä herkkyyttä tai rakenteellista ominaisuutta, jonka takia hän olisi erityisen altis saamaan suunnitellusta työstä vaaraa terveydelleen.

Sen lisäksi, mitä liitteessä 1 todetaan työhöntuloterveystarkastuksista, tässä liitteessä täsmennyksissä työhöntulotarkastuksissa tulee koko terveystarkastusprosessi toteutua kokonaisuudessaan työntekijän ensimmäisestä yhteydenotosta lausunnon saamiseen kohtuullisen ajan kuluessa. Kohtuulliseksi ajaksi katsotaan 1 kk ajanjakso ensimmäisestä tarkastuksesta laskien. Mikäli työtehtävän soveltuvuuden arviointi vaatii erityistutkimuksia, kuten spiroergometria testiä, voi kuukauden ajanjakso ylittyä tämän yksittäisen tutkimuksen osalta maksimissaan kaksi kuukautta.

Työhöntulotarkastusprosessin kestoja seurataan yhteistyötapaamisissa. Mikäli asetettu aikamääre ylittyy, asiakkaalla on sopimuskaudella, ilman hinnanmuutoksia, oikeus ottaa käyttöönsä myös pelastustoimen työhöntulotarkastuksiin sanktio, jossa Palveluntuottaja saa veloittaa Asiakkaalta kyseisestä toteutuneesta palvelusta korkeintaan 70 % mainitun palvelun, tarkastuksen tai neuvottelun hinnasta.

3.2 Muut terveystarkastukset

Sen lisäksi, mitä palvelukuvauksessa todetaan terveystarkastuksista, tässä liitteessä täsmennyksissä terveystarkastuksissa tulee koko terveystarkastusprosessi toteutua kokonaisuudessaan ensimmäisestä tarkastuksesta lausunnon saamiseen kohtuullisen ajan kuluessa. Kohtuulliseksi ajaksi katsotaan 3 kk ajanjakso ensimmäisestä tarkastuksesta laskien.

Terveystarkastusprosessin kestoja seurataan yhteistyötapaamisissa. Mikäli asetettu aikamääre ylittyy, asiakkaalla on sopimuskaudella, ilman hinnanmuutoksia, oikeus ottaa käyttöönsä myös pelastustoimen terveystarkastuksiin sanktio, jossa Palveluntuottaja saa veloittaa Asiakkaalta kyseisestä toteutuneesta palvelusta korkeintaan 70 % mainitun palvelun, tarkastuksen tai neuvottelun hinnasta.